

იუკიო მიშიმა

ნიღბის აღსარება

დიდგენის
გულწრფელად

იუკიო მიშიმა
წილების აღსარება

Yukio Mishima
KAMEN NO KOKUHAKU

იაპონურიდან თარგმნა თათია მემარნიშვილმა

JAPANFOUNDATION **国際交流基金**

წიგნი გამოიცა იაპონიის ფონდის ფინანსური მხარდაჭერით.

後援：独立行政法人国際交流基金

© 1949, The Heirs of Yukio Mishima
All rights reserved.

© გამომცემლობა „დიოგენე“, 2019, 2023
ყველა უფლება დაცულია.

ISBN 978-9941-11-574-5

www.diogene.ge

მშვენიერება საშიში და საშინელი რამაა! საშიში იმიტომ, რომ ამოუცნობია და მისი ამოცნობაც შეუძლებელია, რადგან ღმერთმა მხოლოდ გამოცანები გვიბოძა. აქ ნაპირები ერთდება, ყველანაირი წინააღმდეგობა მშვიდად თანაარსებობს. ჩემო ძმაო, გაუნათლებელი კი ვარ, მაგრამ ამაზე ბევრი მიფიქრია. საშინლად ბევრი საიდუმლოა! ზედმეტად ბევრი გამოცანა ადამიანს თრგუნავს. როგორც გინდა, ისე გამოიცანი და მშრალიც ამოდი წყლიდან. მშვენიერება! ვერაფრით ვინელებ, რომ გულკეთილი, გონიერი ადამიანი მადონას იდეალით იწყებს და სოდომით ამთავრებს. უფრო შემადრწუნებელია ის, ვისაც სოდომის იდეალი აქვს სულში და არც მადონას უარყოფს; ამის გამო გული ედაგება, ჰოი, ისე ედაგება, როგორც ყმანვილობის უმანკო ხანაში. ფართოა კაცის გული, მეტისმეტად ფართო. მე ცოტა შევავიწროებდი. ეშმაკმა უწყის, ეს რა უბედურებაა! რაც გონებას ესირცხვილება, გულს ელამაზება. და რა, სოდომშია მშვენიერება?! ისე კი, ვისაც რა სტკივა, იმას ლაპარაკობს.

ფიოდორ დოსტოევსკი, „ძმები კარამაზოვები“

პირველი თავი

დიდხანს ვამტკიცებდი თავგამოდებით, რომ საკუთარი დაბადების სცენა ნანახი მქონდა. როდესაც ამას ვამბობდი, უფროსები იცინოდნენ. ბოლოს დაფიქრდებოდნენ, ხომ არ დაგვცინის ეს ფერმკრთალი, არაბავშვური გამომეტყველების ბავშვიო, და, ცოტა არ იყოს, ზიზღნარევი მზერით შემომხედავდნენ ხოლმე.

თუ ამაზე საუბარს არც ისე ახლობელთან წამოვიწყებდი, ბრიყვი არ ეგონოთო, აღელვებული ბებიჩემი მუქარით სავსე ხმით გამანწყვეტინებდა და წადი, იქით ითამაშეო, მეტყოდა.

უფროსები, რომლებიც ამაზე იცინოდნენ, ყოველთვის ცდილობდნენ, მეცნიერულად დაემტკიცებინათ ჩემთვის, რომ ვცდებოდი. მაგალითად, ამბობდნენ, რომ იმ დროს ჩვილს თვალები ჯერ ახელილი არ აქვს. ახელილიც რომ ჰქონდეს, რაიმეს დამახსოვრების უნარი ვერ ექნებაო. ბავშვის გონება რომ ადვილად ჩასწვდომოდა, უფრო მარტივად მიხსნიდნენ, ენის მოჩლეკით მიმეორებდნენ ერთსა და იმავეს, მე კი გული მაინც ეჭვით მქონდა სავსე. უცებ დაფიქრდებოდნენ, პატარა ბავშვის ფანდს ხომ არ წამოვეგეთო, ბავშვია და არ დავუკვირდითო, არადა, წყალი არ გაუვა, მახეში გვაბამს, რომ მერე „იმაზე“ გვკითხოსო; ბავშვური, უმანკო ხმით არ იკითხოსო: „როგორ დავიბადე? რატომ გავჩნდი?“... უცებ ჩუმდებოდნენ და მსუბუქი ღიმილით შემომყურებდნენ, თან, რატომღაც, გულნატკენებიც ჩანდნენ.

ალბათ, ასე ზედმეტი ფიქრის გამო ეგონათ. მე კი სულაც არ ვაპირებდი „იმაზე“ რაიმეს კითხვას. ძალიან მეშინოდა უფროსების განაწყენების და არც მათი მახეში გაბმა მსურდა.

რამდენიც უნდა ემტკიცებინათ, რამდენიც უნდა დაეცინათ, მაინც ყოველთვის მჯეროდა, რომ საკუთარი დაბადება ვნახე.

იქნებ ვინმე იქ მყოფის მონაყოლი ჩამოჩა მეხსიერებაში, ან იქნებ ჩემი ჯიუტი წარმოსახვის გამო მწამდა ასე. ერთი რამ კი, საკუთარი თვალთ ნანახივით, ცოცხლად მიდგას თვალწინ – ჩვილის პირველი განბანისთვის გამოსაყენებელი სათლის კიდე. ახალთახალი ფიცრებისგან შეკრული სათლიდან ვიყურებოდი, რომლის კიდეზეც ნაზად კიაფობდა მზის სხივი. მხოლოდ ის ადგილი ბრწყინავდა – თითქოს ოქროსი ყოფილიყო. ყოველ შერხევაზე წყლის ენები თითქოს სხივის ალოკვას ლამობდნენ, მაგრამ იქამდე ვერა და ვერ აღწევდნენ. სათლის კიდესთან მოსული წყალი, ანარეკლისა თუ იმის გამო, რომ ერთიანად მზის შუქს გაენათებინა, ნაზად კრთოდა და ისე მოჩანდა, თითქოს ჩემ გარშემო პატარა მანათობელი ტალღები თავებით ერთმანეთს ელამუნებოდნენ.

ამ მოგონებას უფროსები იმით უარყოფდნენ, რომ დღისით არ დავბადებულვარ. სალამოს 9 საათზე გაეჩენილვარ. ასე რომ, ვერანაირი მზის სხივი ვერ იქნებოდა იმ დროს. დამცინოდნენ, ალბათ ელექტრობის შუქი იყო, მაგრამ მე მაინც მჯეროდა, რომ თუნდაც შუალამე ყოფილიყო, სხივი ნამდვილად კიაფობდა სათლის კიდეზე.

ასე ჩამოჩა მეხსიერებაში საკუთარი დაბადებისას დანახული მორიალე სხივი, რომელიც წყლის ყოველ შერხევაზე სათლის კიდესთან კრთოდა.

დიდი მიწისძვრის¹ ორი წლის თავზე დავიბადე. ათი წლით ადრე კი ბაბუაჩემმა, რომელიც ერთ-ერთი კოლონიის მმართველი იყო, სკანდალის თავიდან ასარიდებლად, ხელქვეითის ცოდვები თავის თავზე აიღო და სამსახურიდან წამოვიდა (გადამეცებული

¹ კანტოს დიდი მიწისძვრა 1923 წელს მოხდა.

ნათქვამი არ გეგონოთ, ისეთი სულელური ნდობა, როგორც ბაბუაჩემს ადამიანების მიმართ ჰქონდა, ცხოვრებაში არ მინახავს). მას შემდეგ ჩვენი ოჯახის საქმე, თითქოს დამრეც ფერდობზე მოგორავსო, დიდი სისწრაფით, გუგუნითა და ზრიალით დაეშვა ქვემოთ-ქვემოთ.

უზარმაზარ ვალებს, გამოსყიდვის უფლების ჩამორთმევას, გაყიდულ სახლს და კარ-მიდამოს – ამდენ სიდუხჭირეს ოჯახის წევრების მძიმე ხასიათებით ნასაზრდოები ავადმყოფური პატივმოყვარეობაც ემატებოდა.

ამიტომაც იყო, რომ ქალაქის არცთუ კარგ ნაწილში, ნაქირავებ სახლში დავიბადე. სახლს რკინის ჭიშკარი, წინა ეზო და სამლოცველოსავით დიდი, დასავლური სტილის მისაღები ოთახი ჰქონდა. გორაკიდან თუ გადმოხედავდი, ორსართულიანი ჩანდა, ქვემოდან თუ ახედავდი – სამსართულიანი. ჩაჟამებული, უაზროდ პომპეზური სახლი იყო, ბნელი ოთახებითა და ექვსი შინამოსამსახურით. სულ ათი კაცი სახლობდა ამ ძველი კომოლივით ჭრიალა სახლში.

ბაბუაჩემის „საქმოსნობა“ და ბებიაჩემის ავადმყოფობა და მავნე ჩვევები ჩვენი ოჯახის უბედურებების სათავე იყო. ბაბუაჩემთან ხშირად მოდიოდნენ საეჭვო მეგობრები, რალაც სქემები მოჰქონდათ და საეჭვო პროექტებში ეპატიყებოდნენ. ოქროს კოშკებზე მეოცნებე ბაბუაც ხშირად ეგებოდა ანკესზე და სულ სადღაც ცხრა მთას იქით დაიარებოდა. ძველი გვარის ოჯახიდან გამოსულ ბებიაჩემს ბაბუაჩემი მთელი არსებით სძულდა. ის მტკიცე ნებისყოფის მქონე, პოეტური სულის ადამიანი იყო. ტვინის ნერვის ქრონიკული ტკივილი ბოლოს უღებდა და დეპრესიაში აგდებდა, თუმცა ამავდროულად ინტელექტსაც უზრდიდა. ნეტავ ვინმე თუ ხვდებოდა, რომ სიგაჟის ეს შეტევები, რომლებმაც სიკვდილამდე მიიყვანა, ბაბუაჩემის ახალგაზრდობის შეცოდებების დანატოვარი იყო?

აი, ასეთ ოჯახში მიიყვანა მამამ სიფრიფანა, ულამაზესი პატარძალი – დედაჩემი.

ტაიშოს მეთოთხმეტე წლის² 14 იანვრის დილას დედას მშობიარობის ტკივილები დაეწყო, საღამოს 9 საათზე კი 2,5კგ.-მდე ჩვილი – მე გაეჩნდი. მეშვიდე ღამეს ჩითის შიდა მოსაცმელი, ნაზი, კრემისფერი აბრეშუმის სამოსი და იშვიათი ნაქარგით მორთული კიმონო ჩამაცვეს. ბაბუაჩემმა მთელი ოჯახის წინაშე დაწერა ჩემი სახელი ძვირფას ქალაღზე, „სამი საგანძურის“ თავზე მოათავსა და ტოკონომაში³ დადო.

თმა დიდხანს დამრჩა ოქროსფერი. ზეითუნის ზეთს მისვამდენ, სანამ არ გამიმუქდა. დედაჩემი და მამაჩემი მეორე სართულზე ცხოვრობდნენ. მეორე სართულზე ჩვილის ყოლა ძალიან ძნელი და საშიშიაო და ამ საბაბით, დაბადებიდან ორმოცდამეცხრე დღეს, ბეზიამ დედას გამომგლიჯა. გავიზარდე ჩახუთულ ოთახში, რომელშიც მოხუცისა და ავადმყოფობის სუნი იდგა. მთელ დღეებს იქ ვატარებდი, ბეზიაჩემის ხველითა და ავადმყოფობით გაუღენთილ ოთახში.

ერთი წლისაც არ ვიყავი, რომ კიბეზე დავგორდი და შუბლი ვიტკინე. ბეზია თეატრში წასულიყო. ჩემმა მშობლებმა დრო იხელთეს და მამაჩემის ბიძაშვილებთან ერთად ერთობოდნენ. დედაჩემი მეორე სართულზე რაღაცის ასაღებად ავიდა და მეც ავეტორღიალე, კიმონოს კალთაზე ხელი გამეშვა და კიბეზე ჩამოვგორდი.

მაშინვე კაბუკის თეატრში დარეკეს. ბეზიაჩემი შემოსასვლელში შემოვიდა თუ არა, ჯოხს დაეყრდნო და მამაჩემს მშვიდად მიაჩერდა. მერე დამარცვლით, აუღელვებლად ჰკითხა:

– უკვე მოკვდა?

– არა!

მაშინ ბეზია, როგორც ქურუმი ტაძარში, ისე შემოვიდა სახლში – იმგვარივე თავდაჯერებით.

ოთხი წლის ვხდებოდი. ახალი წლის იმ დილას რაღაც ყავისფერი ამოვალებინე. ოჯახის ექიმს დაუძახეს. ვერ გადარჩებაო. ქაფურისა

² 1925 წ.

³ ერთგვარი ნიშა ტრადიციულ იაპონურ სახლში.

და გლუკოზის ნემსები მიკეთეს. ორ საათზე მეტი ხნით წელზემით მთლიანად გავშეშდი. აღარც პულსი მესინჯებოდა. ხალხი უკვე ჩემს გვამს დაჰყურებდა. სუდარა და საყვარელი სათამაშოები მომიტანეს, მთელი ოჯახი მოგროვდა. ერთ საათში უეცრად მოვშარდე.

გადარჩებაო, თქვა დედაჩემის უფროსმა ძმამ, რომელიც ექიმი იყო. გადარჩება, მოშარდვა გულის მუშაობის უტყუარი საბუთიაო. ცოტა ხანში ისევ გამეპარა. ბოლოს და ბოლოს, ჩემს ღანვებს სიცოცხლის ფერი შეეპარა და მკვდრეთით აღვდექი.

ეს დაავადება – თვითინტოქსიკაცია – ჩემი სენი გახდა. თვეში ერთხელ ხან მძიმე და ხან მსუბუქი ფორმით მენვეოდა ხოლმე. არაერთხელ დამდგარა კრიტიკული მომენტი. მორიგი შეტევის მოახლოებისას უკვე ვხვდებოდი, სიკვდილს ვუხლოვდებოდი თუ ვშორდებოდი.

ჩემი პირველი მოგონება – ნამდვილი მოგონება, რომელიც მეტისმეტი სიცხადით მტანჯავს – სწორედ ამ პერიოდს ეკუთვნის.

ვილაცის ხელი მეჭირა, სადღაც მივყავდი. არ მახსოვს, ვინ იყო: დედა, მომვლელი, მოახლე თუ ბებია. არც სეზონი მახსოვს. აღმართზე სახლები საღამოს მკრთალი მზის სხივებში გახვეულიყო. უცნობს ამ სახლებისკენ ავყავდი. ზემოდან ვილაც ჩამოდიოდა. ქალმა მაგრად მომქაჩა და მას გზა დაუთმო. ეს მოგონება ყოველი გახსენებისას სულ უფრო ძლიერდება და ყოველ ჯერზე ახალ მნიშვნელობას იძენს. აი, ამ ბუნდოვან სცენაში დაღმართზე მომავალ ფიგურას მეტისმეტად ნათლად და გარკვევით ვხედავ. სწორედ ესაა ის პირველი მოგონება, რომელიც მთელი ცხოვრება მტანჯავს.

დაღმართზე ერთი ბიჭი მოდიოდა. ფეკალიებით სავსე კასრი მხრებზე გაედო, ჭუჭყიანი პირსახოცი კი შუბლზე ჰაჩიმაკად⁴ შემოეკრა. ლამაზი ლოყები შეფაკლოდა, თვალები უბრწყინავდა.

⁴ ნაჭერი, რომელსაც შუბლზე იკრავენ ოფლისაგან თვალების დასაცავად.

მძიმედ მოაბიჯებდა. მუქი ლურჯი მოტყეცილი სამუშაო შარვალი და სამუშაო ტაბი⁵ ეცვა – ლამის ფეკალიების შემგროვებელი იყო. ოთხი წლისა, ამ სანახაობას თვალს ვერ ვაშორებდი. ვერ ვხვდებოდი, რომ ეს იყო პირველი გამოცხადება, რაღაც საოცარი, ბნელი ძალა, რომელიც მეძახდა. ფეკალიების შემგროვებლისადმი გაჩენილი პირველი გრძნობებიც ალეგორიულია. ფეკალია ხომ მინის სიმბოლოა. აშკარაა, რომ ფესვების დედა, მინა მეძახდა თავისი შავბნელი სიყვარულით.

თითქოს წინასწარ ვიგრძენი, რომ ამ სამყაროში მწველზე მწველი სურვილი არსებობს. თვალწინ მედგა ის ბინძური ბიჭი და სურვილი მკლავდა, რომ მისნაირი გავმხდარიყავი. „ის მინდა, გამოვიდე“, „ის მინდა, გავხდე“. ამ სურვილის ორი მიზეზი მახსენდება. ერთი იყო მუქი ლურჯი მოტყეცილი შარვალი, მეორე კი – პროფესია. შარვალი მის წელქვემოთა კონტურს გამოკვეთდა. კარგად მახსოვს, როგორ მოქნილად მოემართებოდა ჩემკენ. ვერ გადმოვიცემ, როგორი ალფრთოვანებით ვუყურებდი ამ შარვალს, ისე რომ მიზეზიც კი არ მესმოდა.

მისი პროფესია. როდესაც სხვა ბიჭები უკვე სარდლობაზე ოცნებობდნენ, მე ფეკალიების შემგროვებელი მინდოდა, გავმხდარიყავი. უდავოდ მუქი ლურჯი შარვლის ბრალი იყო, თუმცა მხოლოდ შარვალიც არ იქნებოდა მიზეზი. ეს სურვილი სულ უფრო და უფრო იზრდებოდა და საკუთარ განსხვავებულობაზე მიმანიშნებდა.

იყო რაღაც სევდიანი ამ პროფესიაში, რაც ჩემს ლტოლვას იწვევდა. ვგრძნობდი „ტრაგიკულობას“, მთელი თავისი დრამატიზმით. ეს პროფესია თითქოს გთხოვდა: „იყავი ის, ვინც ხარ“ – უდარდელობის, საფრთხესთან სიახლოვის, ამაოებისა და სიცოცხლის წყურვილის ბრწყინვალე ნარევი გახლდათ. გრძნობათა ასეთმა ნაკადმა ოთხი წლის ბავშვი ერთიანად დამატყვევა. ალბათ ფეკალიების შემგროვებლის პროფესია რაღაც სხვაში ამერია. შე-

⁵ იაპონური წინდები, თითებთან ორად გაყოფილი.

საძლოა, სხვა პროფესიაზე მიყვებოდნენ და მე, ბიჭის სამოსით მოხიბლულმა, უნებურად მასთან დავაკავშირე. სხვა ახსნას ვერ ვპოულობ.

სულ მალე გრძნობები უკვე ჰანადენშის⁶ ძძლოებისა და მეტროს კონტროლიორების მიმართ გამიჩნდა. ჩემთვის უცხო იყო მათი სამყარო, იქიდან სამუდამოდ გარიყული ვიყავი. ამიტომაც მეჩვენებოდა მათი ცხოვრება საოცრად „ტრაგიკულად“. განა ასე არ იყო კონტროლიორის შემთხვევაში? მეტროსადგურებში გამეფებული რეჟინისა და პიტნის სუნი, მის ოქროსფერლილებიან ლურჯ ფორმასთან ერთად, ჩემში „ტრაგიკულობის“ განცდას იწვევდა. ასეთ სუნში მყოფი ადამიანის ცხოვრება როგორ არ უნდა ყოფილიყო ტრაგიკული! იმხანად ტრაგიკულობას ასე განვსაზღვრავდი: ის ჩემგან მოშორებულ ადგილას, ჩემთვის უცხო ადამიანების თავს გადამხდარ ამბებს უკავშირდებოდა. ვოცნებობდი, მეც ამ გარიყული სამყაროს ნაწილი ვყოფილიყავი, სულ ამ ხალხსა და მათ ცხოვრებაზე ვფიქრობდი და ვდარდობდი. ეს ტრაგიკულობის განცდა, არც მეტი, არც ნაკლები, მომავალი გარიყულობის წინათ-გრძნობა იყო.

კიდევ ერთი ადრეული მოგონება მაქვს.

ხუთი წლის ასაკში წერა-კითხვა უკვე ვიცოდი. ესე იგი, იმ ნახატებიან წიგნს რომ ვათვალისწინებდი და ვერ ვკითხულობდი, ოთხი წლისა ვიყავი. ნახატებიანი წიგნებიდან მხოლოდ ერთი მიყვარდა და იმ წიგნშიც მხოლოდ ერთი გვერდი იყო, რომელსაც მუდმივად ჩავკირკიტებდი. შემეძლო ამ ნახატისთვის ძალიან დიდხანს მეყურებინა და ასე გადამეგორებინა შუადღის მოსაწყენი საათები, თუმცა როგორც კი ვინმე უფროსი მოვიდოდა, რატომღაც, დანაშაულის გრძნობა მიპყრობდა და წიგნს მაშინვე სხვა გვერდზე

⁶ მატარებელი, რომელსაც დღესასწაულზე ყვავილებით რთავდნენ.

ვშლიდი. ამიტომაც, მომვლელებისა და მოახლეების ყურადღება საკმაოდ შემაწუხებელი გახდა. მინდოდა, მთელი დღე იმ ნახატისთვის მეყურებინა. როგორც კი იმ გვერდზე გადავშლიდი, გულისცემა მიჩქარდებოდა, სხვა გვერდებზე კი ვერაფერს ვგრძნობდი.

ეს იყო თეთრ ცხენზე ამხედრებული ჟანა დ'არკი, ხელში ხმლით. ცხენს ნესტოები სიბრაზისაგან დაჰპეროდა და ძლიერი წინა ფეხებით ბულს აყენებდა. ჟანა დ'არკის ვერცხლისფერ აბჯარზე ლამაზი გერბი იყო გამოსახული. მუზარადიდან ლამაზი სახე მოუჩანდა, მოშიშვლებული ხმალი შთამბეჭდავად აღემართა ცისკენ – პირდაპირ სიკვდილისკენ თუ რალაც სხვა უბედურებისკენ მიემართებოდა. მეჯეროდა, რომ შემდეგ გვერდზე უკვე მოკლულს ვნახავდი. მეგონა, თუ სწრაფად გადავშლიდი, მომდევნო გვერდზე მის გვამს დავინახავდი. მინდოდა, ნახატებიან წიგნს, ამოუცნობი ძალით, შემდეგი წამის ჩვენება შეძლებოდა.

ერთხელაც მომვლელმა შემთხვევით ამ გვერდზე გადაშალა წიგნი და ჩუმ-ჩუმად მოთვალთვალეს მკითხვა:

- პატარა ბატონო, ამ ნახატის ისტორია იცი?
- არ ვიცი.
- კაცს ჰგავს, არა? არადა, ქალია. კაცივით ჩაიცვა და სამშობლოს გულისთვის ომში წავიდა.
- ქალი?

თითქოს ფეხქვეშ მიწა გამომეცალა. კაცი მეგონა და ქალი აღმოჩნდა! როგორ შეიძლებოდა, რომ ეს ლამაზი რაინდი ქალი ყოფილიყო?! (მამაკაცის სამოსში გამონყობილი ქალის მიმართ დღესაც აუხსნელ, ძლიერ ზიზღს ვგრძნობ). ეს ის ვერაგული სამაგიერო იყო, რომელიც რაინდის სიკვდილზე ტკბილად მეოცნებემ მივიღე. მართლაც ძალიან ჰგავდა „რეალობის პირველ სამაგიეროს“, რომელიც ცხოვრებამ გადამიხადა. წლების შემდეგ ლამაზი რაინდის სიკვდილის ხოტბა ოსკარ უაილდის ამ სტრიქონებში ამოვიკითხე:

*„ლერწამსა და ლელქაშში განისვენებს მოკლული,
ის ლამაზი რაინდი...“*

ამის შემდეგ ის წიგნი აღარ დამითვალაიერებია. ხელშიც კი აღარ ამიღია.

ჰუისმანსი თავის რომანში „იქ“ წერს ჟღერს შესახებ, რომელიც შარლ VII-მ თავად დანიშნა ჟანა დ'არკის მცველად: იგი მალევე გახდა ფრიად ნატიფი ბოროტებისა და დახვეწილი დანაშაულების ჩამდენიო. მისტიციზმით მის გატაცებას იმით ხსნის, რომ ჟანა დ'არკის ძნელად დასაჯერებელ სასწაულებს პირადად შეესწრო. აი, ჩემზე კი სულ საპირისპირო გავლენა მოახდინა ორლენელმა ქალწულმა.

კიდევ ერთი მოგონება.

ოფლის სუნი. ოფლის სუნი, რომელიც წინ მიბიძგებს, აღმაფრთოვანებს და სრულად მმართავს.

ყურს თუ დაუფდებ, ძალიან სუსტი, თითქოს მუქარანარევი ხმა მესმის. ცოტა ხანში საყვირიც უერთდება და წკრიალა, მაგრამ საოცრად სევდიანი სიმღერის ხმაც ახლოვდება. ჩქარა, ჩქარა!-მეთქი, მოახლეს ხელს ვკიდებ და მივათრევ. ის კი ხელში მიყვანს და ჭიშკრისკენ მიყვავარ.

სწავლებიდან დაბრუნებული ჯარია. ასეთ დროს ბავშვების მოყვარული ერთ-ერთი ჯარისკაცი ცარიელ მასრებს მჩუქნიდა ხოლმე. ბებია მსგავსი საჩუქრების მიღებას მიკრძალავდა – საშიშიაო, ამიტომ ამ გრძნობას აკრძალული ხილის ხელში ჩაგდებათ გამოწვეული სიხარულიც ემატებოდა. ჯარისკაცების ყელიანი ფეხსაცმელების ხმა, ჭუჭყიანი უნიფორმები, მხრებზე გადებული იარაღების ტყე – რომელი ბავშვისთვის არ იქნებოდა მეტად მიმზიდველი?! მაგრამ მე სულ სხვა რამ მხიბლავდა: ნაჩუქარ მასრებზე მეტად მათი ოფლის სუნი მიზიდავდა.

ჯარისკაცების ოფლის სუნი, ტბის სიოსავით, სანაპიროს ოქროსფერი ჰაერით, ნესტოებში მრჩებოდა და მათრობდა. ჩემი ყნოსვითი მოგონებებიდან ეს ალბათ სულ პირველია. სუნი, რა

თქმა უნდა, სექსუალურ შეგრძნებებს პირდაპირ არ უკავშირდებოდა. მათი ჯარისკაცული ცხოვრება, პროფესიის ტრაგიკულობა, სიკვდილთან სიახლოვე, შორეული ქვეყნები, რომელთა ნახვაც მოუწევდათ – აი, ეს მხიბლავდა, ეს იწვევდა დაუოკებელ ლტოლვას, რამაც, საბოლოოდ, მთელი ჩემი ცხოვრება განსაზღვრა.

აი, ეს საუცხოო სურათები, საუცხოო ზმანებებია ის, რასაც ცხოვრებაში პირველად გადავეყარე. თვალწინ ყოველთვის სრულყოფილი სახით წარმომიდგებიან – ერთი დეტალიც კი არ აკლია რომელიმეს. წლების შემდეგაც კი ჩემი ყოველი ცნობიერი ქმედება აქედან იღებს სათავეს.

ბავშვობიდან მოყოლებული, სიცოცხლის ჩემეული აღქმა წინასწარ განსაზღვრულობის ავგუსტინესეულ იდეას თანხვედბოდა. ამ კონცეფციიდან ერთხელაც არ გადამიხვევია.

ყოველთვის მტანჯავდნენ უსაფუძვლო ეჭვები, რომლებიც დღემდე აგრძელებენ ჩემს წამებას. თუ ამ ეჭვებსა და ყოყმანს ცდუნებად მოვიაზრებთ, მაინც შეიძლება ითქვას, რომ დეტერმინიზმისთვის არ მიღალატია. სანამ წაკითხვას შევძლებდი, მანამდე მომანოდეს მშფოთვარე ცხოვრება, როგორც ჩამონერილი მენიუ. ისლა დამრჩენოდა, ხელსახოცი გამეშალა და მაგიდას მივჯდომოდი. ახლაც, ასეთ ექსცენტრულ წიგნს რომ ვწერ, იმ მენიუში მაქვს ნანახი, წყალი არ გაუვა.

ბავშვობა – ეს ის სცენაა, სადაც დრო და სივრცე აბურდულა, ერთმანეთს შერევია. მაგალითად, ჩემთვის თანაბარი მნიშვნელობის მოვლენები იყო: ვულკანის ამოფრქვევა, სამხედრო აჯანყება, უფროსების მოყოლილი სხვადასხვა ქვეყნის ახალი ამბები, ჩემ თვალწინ მომხდარი ჩხუბები, ბებიაჩემის შეტყევები და წარმოსახვით სამყაროში თავს გადახდენილი ზღაპრული ამბები. არ ვთვლი-

დი, რომ ეს სამყარო კუბიკებით აგებულ შენობაზე უფრო რთული იყო. „საზოგადოება“, რომელში ცხოვრებაც ადრე თუ გვიან მომინევდა, ნამდვილად არ მიმანდა ჩემი ზღაპრების სამყაროზე უფრო ბრწყინვალედ და თავბრუდამხვევად. ასე, გაუცნობიერებლად გაჩნდა ის, რაც ჩემი ცხოვრების ერთ-ერთ განმსაზღვრელად იქცა. და რადგანაც მას თავიდანვე ვებრძოდი, ჩემს ყველა ფანტაზიას სასონარკვეთის ელფერი დაკრავდა. ფანტაზიები უცნაურად დასრულებული იყო და მძაფრ სურვილს წააგავდა.

ლამით, როდესაც ლოგინში ვინეჩი, ჩამონოლილ უკუნეთში მბრწყინავი ქალაქი ჩნდებოდა. ყველაფერი ჩუმი ბრწყინვალეობითა და საიდუმლოთი იყო აღსავსე. იქ მყოფ ადამიანებს, ყველას იდუმალება აღბეჭდოდა სახეზე. შინ შუალამით ბრუნდებოდნენ. სიტყვებსა და მანერებში დიდი, რაღაც მასონური იდუმალება შემორჩენოდათ. მეტიც, თითქოს რცხვენოდათ კიდეც პირდაპირ სახეში შემოხედვა. თითქოს მათ სახეებს თუ შეეხებოდი, მიხვდებოდი, რომელი საღებავები გამოიყენა ლამის ქალაქმა მათ შესაღებად – ზუსტად ისე, სადღესასწაულო ნიღაბს რომ შეეხები და ვერცხლისფერი მტვერი გრჩება თითებზე.

ლამის ფარდა ჩემ თვალწინ გაიხსნა. სცენაზე შიოკიოკუსაი ტენკაცუ იდგა (მაშინ შინჯუკუს თეატრში გამოდიოდა. წლების შემდეგ ბევრად უფრო გრანდიოზული წარმოდგენა იმავე სცენაზე ილუზიონისტ დანტეს შესრულებით ვნახე, მაგრამ ვერც მან და ვერც ჰაგენბეკის ცირკმა მსოფლიო გამოფენაზე ისეთი შთაბეჭდილება ვერ მოახდინა ჩემზე, როგორც ტენკაცუმ).

მისი ფუშეუშა სხეული აპოკალიფსის დიდი მეძავის კოსტიუმში იყო გამონყობილი. სცენაზე თავისუფლად დააბიჯებდა. გაძვეებული დიდგვაროვნების მედიდური დიდსულოვნება, სევდიანი მიმზიდველობა, გამირული თავდაჭერა, იაფფასიანი სამოსის კაშკაშა ფერები, მთხრობელი ქალებისთვის სახასიათო სქელი გრიმი, ფეხის თითებამდე უმარილით დაფარული სხეული, ხელოვნური ქვებით მორთული ლამაზი სამაჯურები – ეს ყველაფერი თავისებურ მე-

ლანქოლიურ ჰარმონიას ქმნიდა. ცალკეული დეტალები დისჰარმონიის ჩრდილს კი აყენებდა, მაგრამ, საბოლოო ჯამში, ამასაც ჰარმონიულობის განცდასთან მივყავდით.

მომინდა, ტენკაცუ გავმხდარიყავი, თუმცა ვხვდებოდი, რომ ჰანადენშის მძლოლობა და ტენკაცუობა ერთმანეთისგან არსებითად განსხვავდებოდა. თვალშისაცემი განსხვავება კი ის იყო, რომ ამ უკანასკნელზე საერთოდ ვერ იტყოდი, ტრაგიკულიაო. ტენკაცუობის სურვილი ჩემში სევდასაც იწვევდა და სინდისის ქენჯნასაც – ამ გამაღიზიანებელი გრძნობებით ვცხოვრობდი. ერთ დღესაც, აჩქარებული პულსითა და ორჭოფობით, დედაჩემის ოთახში შევიპარე და ტანსაცმლის კარადა გამოვაღე.

დედაჩემის კომონოებიდან ყველაზე მდიდრული და ფერადი ამოვარჩიე. წელზე თურქი ფაშასავით შემოვირტყი ალისფერვარდებიანი ობი⁷, თავზე კი აბრეშუმის ფუროშიკი⁸ შემოვიხვიე. სარკეში რომ ჩავიხედე, ამ იმპროვიზებულმა თავსაბურავმა „განძის კუნძულის“ მეკობრეები მომაგონა და სახე გიჟური სიხარულით ამელენა. მაგრამ ჯერ კიდევ ბევრი უნდა მემუშავა საკუთარ თავზე. თავით ფეხებამდე, ყოველი ჩემი ქმედებით, იდუმალების შემქმნელს უნდა დავმსგავსებოდი. ჯიბის სარკე ობიში ჩავიდე, სახეზე ცოტა უმარილი შევიყარე. შემდეგ ცილინდრული ვერცხლისფერი ფარანი, ძველებური ლითონის კალამი და ყველაფერი, რაც კი მბრწყინავი მომხვდა თვალში, ხელში დავიჭირე.

აი, ასეთ ფორმაში, ძალიან სერიოზული სახით, ბებიჩემის მიწალეებში შევევარდი. გიჟურ სიხარულს ველარ ვიკავებდი:

– ტენკაცუ ვარ, ტენკაცუ!

ყვიროდი და ვბზრიალებდი. ოთახში ავადმყოფი ბებია, დედა, ვილაც სტუმარი და მოახლე იყვნენ. თუმცა მე ვერავის ვხედავდი.

⁷ კომონოს ქამარი.

⁸ შესაფუთი ქსოვილი, რომელიც გამოიყენებოდა ტანსაცმლისთვის, საჩუქრებისთვის, სხვადასხვა ნივთისთვის.

სრულიად აღმაფრთოვანებდა ის, რომ ჩემს ტენკაცუს მაყურებლები ჰყავდა. საკუთარი თავის გარდა, ველარაფერს ვამჩნევდი. მაგრამ უეცრად დედაჩემს შევხედე – ფერი დაეკარგა და დაბნეული სახით იჯდა. როგორც კი ჩვენი თვალები ერთმანეთს შეხვდა, მაშინვე თავი შეაბრუნა.

ყველაფერს მივხვდი. თვალებზე ცრემლები მომადგა.

რას მივხვდი იმ დროს? ან რამ მაიძულა, მივმხვდარიყავი? ნუ-თუ ეს მინიშნება იყო ჩემი ცხოვრების მთავარი პრობლემის დასაწყისზე? „ცოდვის წინმსწრები სინანული“? თუ გაკვეთილი იყო ჩემთვის, იმის საჩვენებლად, როგორი საცოდავი მარტოსული ვიყავი სიყვარულის თვალში? თუ, პირიქით, იმას მაჩვენებდა, რომ სიყვარულის მიღება არ შემეძლო?

მოახლემ ხელი ჩამავლო, გვერდით ოთახში გამათრია და, როგორც ქათამს აპუტავენ ბუმბულს, ისე შემომამაგლიჯა ტანსაცმელი.

მასკარადით გატაცება კინემატოგრაფის შემოსვლასთან ერთად უფრო გამიძლიერდა და დაახლოებით ცხრა წლამდე გამიგრძელდა.

ერთხელ ჩვენს მომსახურე ბიჭთან ერთად მუსიკალური ფილმის, „ფრა დიავოლოს“ სანახავად წავედი. დიავოლოს როლის შემსრულებლის, სამეფო კარის მოხელის კოსტიუმი დაუფინყარი იყო. სახელოებში გრძელი თასმები ჰქონდა გაყრილი, მოფრიალე ბოლოებით.

– ასეთი რალაც მინდა, მეცვას! ნეტავ ასეთი პარიკი დამახურა თავზე! – ეს რომ ვთქვი, მოსამსახურე ბიჭმა დამცინავად ჩაიფხუქუნა. არადა, ვიცოდი, მოახლეების ოთახში თვითონაც ხშირად ბაძავდა იაეგაკი-ჰიმეს და მოახლეებს აცინებდა.

ტენკაცუს შემდეგ საშინლად გამიტაცა კლეოპატრამ. ერთ თოვლიან დღეს, ჩემი ხვეწნა-მუდარის შემდეგ, ახლობელმა ექიმმა მის შესახებ გადაღებული ფილმის სანახავად წამიყვანა. რადგანაც

წლის ბოლო იყო, დარბაზში ცოტა ხალხი დაგვხვდა. ექიმმა ფეხები წინა სკამების ხარისხაზე შემოაწყო და დაიძინა. მარტო დარჩენილი, მთლიანად მომწესა ეგვიპტის დედოფალმა, რომელიც უამრავ მონას ტახტრეწით შეჰყავდა რომში. მომხიბლა მისმა ქუთუთობმა, ბოლომდე რომ შეეღება თვალის ჩრდილებით, რაც ერთიორად სევდიან გამომეტყველებას აძლევდა. სრულიად გამიტაცა კლეოპატრას არაამეტყვენიურმა სამოსმა და სპარსული ხალიჩიდან წამომდგარმა, ქარვისფერმა, ნახევრად შიშველმა სხეულმა.

ამჯერად ბებიისა და მშობლებისგან მალულად, უმცროსი დაძმის წინაშე ვიცვამდი იმ სამოსს, კლეოპატრად რომ გადამაქცევდა (ეს ყველაფერი უკვე ცოდვასა და განცხრომას ჰგავდა). რას ველოდი ქალის სამოსის ჩაცმისგან? მოგვიანებით მსგავსი გატაცება ჰელიოგაბალუსში აღმოვაჩინე – რომის იმპერატორში, მონარქდეკადენტში, რომელმაც თავისი ზეობის ხანაში რომის უძველესი ღმერთები დაამხო.

ჩემი ცხოვრების ორი შესავალი უკვე მოგიყევით. შეგახსენებთ: პირველი იყო ფეკალიების შემგროვებელი, ორლეანელი ქალწული და ჯარისკაცების ოფლის სუნი, მეორე კი – შიოკოკუსაი ტენკაცუ და კლეოპატრა.

ახლა კი მესამე, აუცილებლად მოსაყოლი შესავალი.

ბავშვობაში ზღაპრების ყველა წიგნს ვკითხულობდი, რაც კი ხელში მხვდებოდა. არასდროს მომწონდა პრინცესები. მხოლოდ პრინცები მიყვარდა, განსაკუთრებით კი ის პრინცები, რომლებსაც კლავდნენ ან სასიკვდილოდ იყვნენ განწირულნი. ყველაზე ვგიჟდებოდი, ვისაც სიკვდილი ელოდა. ჯერ არ მესმოდა, რატომ ჩამივარდა გულში ანდერსენის ზღაპრებიდან მაინცდამაინც „ვარდისფერი ელფი“ – ზღაპარი ლამაზ ყმანვილზე, რომელიც შეყვარებულის ნაჩუქარ ვარდს კოცნიდა და ამ დროს ბოროტმა გმირმა დანა გაუყარა და თავი მოაჭრა. ასევე გაუგებარი იყო, უაილდის უამრავი ზღაპრიდან